

BESEDA UREDNIKA

Revija Stati inu obstati, ki je pred vami, v drugem letu svojega izhajanja kot »revije za vprašanja protestantizma« nosi zaporedno številko 3-4. Po dvojni številki (1-2) iz prvega leta s tem izražamo in poudarjamo kontinuiteto ne glede na pogostost izhajanja in hkrati puščamo odprta vrata za – zaželeni – izid tudi dveh posameznih števil v letu.

Razprave, študije in njihova težišča so v letošnji dvojni številki drugače razporejeni kot v lanski. Začenjamo s prispevki, ki prikazujejo sodobno protestantsko teološko, filozofsko in kulturološko misel oziroma nekatere njene vidne predstavnike. Na prvem mestu je teološka študija o pnevmatološki ekologiji, ki jo je avtor, Ciril Sorč, posvetil Jürgenu Moltmannu ob njegovi 80-letnici. S tem izraženi čestitki znamenitemu tübinskemu protestantskemu teologu se tako pridružuje tudi uredništvo. Študija Cvetke Hedžet Tóth se posveča izjemni osebnosti in delu – pri nas premalo znanega – protestantskega teologa, filozofa in zdravnika, tudi Nobelovega nagrajenca za mir, Alberta Schweitzerja (1875–1965), ki je večji del svojega življenja preživel kot zdravnik gobavih bolnikov v Afriki. Stota obletnica rojstva in izid slovenskega prevoda izbora iz njegovega dela ob 60. obletnici njegove smrti v nacistični ječi sta bila neposredni izziv za predstavitev in razpravo o Dietrichu Bonhoefferju (1906–1945), ki jo je pripravil Nenad Hardi Vitorović. Da Bonhoefferjeva misel ne izziva pozornosti le ob obletnicah, priča tudi razprava Marka Kerševana, ki sicer piše o piše o protestantizmu in svetem v (post)modernem svetu. Sklop razprav končuje pregledna študija Gorazda Andrejča, ki odkriva korenine sodobnega pojmovanja verske svobode (tudi) v nazorih in ravnanjih anabaptistov in njihovih naslednikov: njegov prispevek tako poveže obravnavo sodobne problematike z obravnavanjem protestantizma v času reformacije.

Obravnavanje slovenskega protestantizma 16. stoletja kot tokrat drugega težišča **Razprav, študij** uvajajo prispevki, ki govorijo o njegovih knjižnih in posebej jezikovnih prizadevanjih. O nekaterih vprašanjih, povezanih z Bohoričevim slovnico, piše Kozma Ahačič; Megisrjerjeva večjezična slovarja s konca 16. stoletja in slovensko besedišče v njih analizira z zornega kota razvoja knjižne norme Majda Merše; Franc Novak raziskuje oblikovanje pisne norme ob primeru uporabe predpon v- in u- pri slovenskih protestantskih piscih 16. stoletja. Franc Kuzmič piše o usodi domnevno neobranjenega abecednika Števana Kūzmiča in dokazuje, da je bibliografsko še neobdelan primerek vendarle ohranjen v Budimpešti.

Prispevki, ki govorijo o Trubarjevem delu, zaokrožajo razdelek razprav in študij. Alojz Jembrih piše o prevajanju in izdajanju hrvaških knjig (v glagolici in cirilici) v Urachu ter o Trubarjevem delu, sodelovanju in nenazadnje kritičnem stališču pri tem. Glavni del revije sklepa pregledna študija Igorja Grdine o pogledih na Trubarja in njegovo delo na Slovenskem vse do najnovejšega časa. Avtor se v obsežnem besedilu ob prikazu pogosto kontroverznih pogledov ni izogibal lastnim presojam tako samega Trubarjevega dela kot sodb o njem. In če smo številko in razprave že začeli z obletnicami: v Grdinovi razpravi je osvetljen tudi Askerčev prispevek k »repciji« Trubarja. Prav(ično) je, da je bil Askerč ob letošnjem jubileju – 150. obletnici rojstva – (vsaj) tako deležen pozornosti tudi za ta svoj prispevek slovenski kulturi. Sicer pa bomo Askerca v tej številki srečali še enkrat.

V rubriki **Bilo je povedano** objavljamo krajši izbor iz nemško napisane obsežne Dimitzove zgodovine Kranjske (1874–76): odlomki, ki jih je prevedel Dušan Voglar, govorijo o prav zgodnjih začetkih protestantizma na Kranjskem.

Razgledi, vpogledi tokrat z izborom odlomkov iz diplomske naloge Brede Dvořák Drašler ponujajo vpogled v nastajanje obnovljene (nemške) protestantske cerkvene občine v Ljubljani v 19. stoletju. Diplomatska naloga je nastala pod mentorstvom Bogdana Dolenca na Teološki fakulteti na osnovi še neprevedenih in neobjavljenih tipkopisov/letopisov, ki jih hrani evangeličanska cerkvena občina v Ljubljani.

Potreti, ki naj zajemajo predvsem pomembne raziskovalce protestantizma na Slovenskem, tokrat predstavljajo Franceta Kidriča (1880–1950) in Oskarja Sakrauskega (1914–2006), letos umrlega avstrijskega evangeličanskega škofa in raziskovalca slovenskega protestantizma, posebej na Koroškem. Člani društva se bodo spomnili njegove zavzetosti za slovenski protestantizem,

ki so jo doživeli ob srečanju z njim maja 2005, ko so obiskali evangeličanski muzej v Brežah (Fresach) na Koroškem; tega je ustanovil Sakrausky in ga tudi v visoki starosti vodil prav do smrti.

Kot **Prevod** objavljamo izbrane dele luteranskega veroizpovednega besedila Formula concordiae iz leta 1577 (v prevodu Božidarja Debenjaka). Concordio so ob vztrajnem Trubarjevem prizadevanju podpisali protestantski duhovniki tudi na Kranjskem in Štajerskem in nazadnje tudi na Koroškem. Trubar naj bi jo leta 1581 objavil v slovenskem prevodu (po Ruplu, Slovenski protestantski pisci, str 25), toda doslej se še ni našel noben izvod.

V rubriki **Kronika** (dogodkov, ki naj dobijo širši in trajneši odmev) objavljamo govor ministra za kulturo Vaska Simonitija na proslavi Dneva reformacije 2005, poročilo o kolokviju v Krškem o vlogi in pomenu krških protestantov (predvsem Bohoriča in Dalmatina) in zapis ob razstavi o življenju švedskega slavista in prevajalca Alfreda Jensena (1859–1921) na Filozofski fakulteti v Ljubljani, ki je obudila tudi spomin na njegovo prijateljstvo z Antonom Aškercem in na švedskega pesnika Carla Snoilškega (1841–1903), verjetno potomca ljubljanske protestantske družine Znojilšek, katere člani so se izselili v času protireformacije.

Tudi letošnja dvojna številka je izšla zgolj s pomočjo sponzorjev in članov društva, ki so revijo naročili vnaprej. Vsem se v imenu uredništva in izvršnega odbora društva najlepše zahvaljujem.

Marko Kerševan